

**АКЦИОНИ ПЛАН
ЗА РАВНОПРАВНОСТ ПОЛОВА ОПШТИНЕ ПРЉАВОР
ЗА ПЕРИОД 2018. -2020. ГОДИНА**

УВОД

Равноправност жена и мушкараца јесте једно од основних начела савременог друштва, али реални показатељи указују да једнака права не морају нужно да значе и једнак положај, те да су жене у нашем друштву у неповољнијем положају у односу на мушкарце, и да су потребне мјере да се њихов положај изједначи и у равнотежи. Равноправност полова подразумијева равноправно учешће жена и мушкараца у свим областима друштва, а нарочито у образовању, економији, запошљавању и раду, социјалној и здравственој заштити, спорту, култури, јавном животу и медијима, без обзира на брачно и породично стање.

Закон о равноправности полова у Босни и Херцеговини-пречишћени текст („Службени гласник Босне и Херцеговине“, број 32/10) уређује, промовише и шири равноправност полова и гарантује једнаке могућности свим грађанима, како у јавној, тако и у приватној сфери друштва, те спречава директну и индиректну дискриминацију заснована на полу. За унапређивање родне равноправности потребне су посебне мјере у циљу отклањања директне и индиректне дискриминације према женама, као и оснаживање једнаких могућности за пуно остваривање људских права, уз истовремено јачање процеса укључивања родне перспективе у свим областима друштвеног живота. Оснаживање улоге жена и унапређење родне равноправности не представља тражење посебних привилегија, већ доприноси успостављању равнотеже међу половима и изградњи хармоничних односа како за добробит цјелокупног друштва, тако и локалне заједнице.

У протеклом периоду проведен је низ акција усмјерених на превенцију и сузбијање насиља у породици на подручју општине Прњавор. Наведени кораци учињени су у сарадњи са: Полицијском станицом Прњавор, Центром за социјални рад, Основним и Средњим школама са подручја општине Прњавор, невладиним организацијама, Републичким педагошким заводом Републике Српске, Домом здравља Прњавор и њиховим Центром за ментално здравље. Као резултат тога, примјетан је пад броја почињених случајева насиља.

Заједничком сарадњом ЈУ Гимназија „Рада Врањешевих“ и ЈУ Центар средњих школа „Иво Андрић“ Прњавор формирали су мултисекторски тим у Пројекту „Брига о дједи, заједничка одговорност и обавезе“. Тим сачињавају: директори средњих школа, педагози, два представника наставничког вијећа, представник Центра за ментално здравље, представник Центра за социјални рад, представник полиције и представник општине Прњавор.

На подручју општине Прњавор у периоду од 01.01.2016. године – 31.12.2017. године укупан број обољелих пацијенткиња износио је 37 и то: 25 обољелих од рака дојке и 12 обољелих од рака грлића материце. Када се говори о превенцији горе наведених болести на томе већ годинама ради ЈУ „Дом здравља Прњавор“ и Удружење грађана „Ромска дјевојка - Романи ђеј“. Заједно су изнајмили покретни мамограф на један дан кад је прегледана 121 пацијенткиња старија од 40 година. У тимовима породичне медицине у ЈУ „Дому здравља“ Прњавор раде се палпаторни (физикални) прегледи дојки, као и предавања о важности самопрегледа дојки, такође рађени су бесплатни ултразвучни прегледи за све грађанке на подручју општине Прњавор. На тему превенције рака грлића материце урађено је 4.471 папа прегледа.

Правни и институционални оквир за равноправност полова

Правни оквир који Босна и Херцеговина има обавезу да примјењује у области равноправности полова, обухвата неке од најзначајнијих међународних и регионалних докумената које можемо подијелити на оне који долазе из Уједињених нација, Савјета Европе, Европске Уније и Европске комисије. Иако сваки документ појединачно обухвата или се бави различитим сферама друштвеног и приватног живота, начела једнакости и демократије представљају основне принципе на којима се заснивају права сваког/е појединца/ке.

Поред међународних и регионалних докумената, домаћи правни оквир – као што је Устав БиХ и Устав Републике Српске - из области равноправности полова се такође базира на поштовању универзалних људских права, али се бави и конкретним правима и обавезама из различитих области које су кључне за једнаке могућности жена, а које су садржане у Закону о равноправности полова БиХ и Гендер акционом плану за БиХ.

Домаћи правни оквир за равноправност полова

Закон о равноправности полова у Босни и Херцеговини

Закон о равноправности полова у БиХ је први пут усвојен у Парламентарној скупштини у мају 2003. године ("Службени гласник БиХ", бр. 16/03), након чега су усљедиле измјене и допуне Закона 2009. године ("Службени гласник БиХ", бр. 102/09.) и 2010. године ("Службени гласник БиХ", бр. 32/10).

Као основни и најважнији законодавни оквир, Закон уређује, промовише и штити равноправност полова у свим приватним и друштвеним сферама живота, док у исто вријеме спријечава директну и индиректну дискриминацију на основу пола. Пратећи одредбе УН Конвенције о елиминацији свих облика дискриминације, Закон прописује обавезе и надлежности институција и лица по свим питањима у седам области живота: образовање, запошљавање, рад и приступ свим облицима ресурса, социјална заштита, здравствена заштита, спорт и култура, јавни живот и медији.

Демографске карактеристике општине Прњавор

На подручју општине Прњавор према званичним подацима Републичког завода за статистику живи 34.754 становника.

Упоредни подаци за период 2012.-2016. година показују континуиран пад броја рођених који је у 2012. години резултирао природним прираштајем од -91 да би у 2016. години тај број дошао до -171, што општину Прњавор позиционира на 4. мјесто у Републици Српској по негативној стопи природног прираштаја у 2016. години (62 општине).

Жене у локалној економији

На подручју општине Прњавор регистровано је 639 предузетника, од тог броја 236 су власнице жене. Број привредника на подручју општине Прњавор је 235 регистрованих предузећа од чега жене тј. директорике истих 156. Привредник који запошљава највећи број радника, на подручју општине Прњавор има 397 запослених, од чега су 269 жене. Према подацима завода за запошљавање укупан број незапослених који активно

траже посао је 2175, а од тог броја 1069 су жене. Регистрованих пољоприведних газдинстава има 2273, а од тог броја 443 носиоца су жене.

ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА АКЦИОНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ ПРЊАВОР

Скупштина општине Прњавор усвојила је Одлуку о приступању израде Локалног акционог плана за равноправност полова општине Прњавор за период 2018.-2020. година („Службени гласник општине Прњавор“ број 33/17).

Акционим планом за једнакост и равноправност полова утврђени су сљедећи циљеви:

- У оквиру послова службеника општинске управе општине Прњавор додати реферат који у свом опису послова садржи спровођење активности за једнакост и равноправност полова.
- У сарадњи са Домом здравља и по могућности са НВО сектором потребно је организовати превентивне прегледе жена (покретни мамограф, ултразвук дојки, радионице на тему превенције рака дојке и грлића материце),

Програми и мјере које ће се спроводити су:

- организоване радионице за жене/самопреглед,
- оснаживање организација које се баве овим проблемом,
- разбијање табуа (радио-емисије, подјела промо-материјала),
- подизање свијести јавности о постојању проблема
- савјетовалиште (психолози, жене које су се бориле са болешћу,...).

Очекивани резултат утврђених програма и мјера је:

- подигнута свијест жена
- жене оспособљене за самопреглед
- подигнута свијест јавности (радио-емисије, промо-материјал)
- локалне власти сензибилисане за проблем
- уведена седмица бесплатног прегледа за жене (општи преглед дојке и палпација потпазушних јама).

Утврђени су носиоци активности, а то су:

- Општина Прњавор
- ЈЗУ „Дом здравља Прњавор“ Прњавор
- НВО-е које се баве овом проблематиком
- локални медији.

ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Основни циљеви који се желе постићи доношењем Акционог плана за равноправност полова општине Прњавор за период 2018.-2020. година су:

- додатни реферат у оквиру послова службеника општинске управе општине Прњавор који у свом опису послова садржи провођење активности за једнакост и равноправност полова,

- повећање нивоа знања о обољењу рака дојке и рака грлића материце, чиме се утиче на рано откривање ових болести.

Превенцијом се смањују трошковилијечења, а промотивним акцијама и едукацијом грађана утиче на разбијање табуа о овим болестима.

У општини Прњавор постоје сви предуслови за спровођење овог Акционог плана. У ЈЗУ „Дом здравља Прњавор“ запослен је лекар-радиолог и два лекара гинеколога, као и два психолога, а њихова улога је јако важна у раном откривању болести и оснаживању жена које се боре са овом болешћу.

У програму рада удружења „Романи њеј“ планирано је кроз стратешки план удружења за 2018.-2020. годину наставити са овим видом акција, тј. прегледима ради превенцијерака дојке и рака грлића материце жена са подручја општине Прњавор, као и едукацијама о важности ових превентивних прегледа. Свеактивности се планирају у сарадњи са Домом здравља Прњавор и Општинском управом општине Прњавор.